

ember 4.

ül olcsó vásár!

fél- és negyedáron zeneköltők művei (héber szöveg) (tel) drb-ja 15 lej

usch

Arazim heim oreles 25 lej

anz Elii Jessejme alke d in ose orgen st gelobt aschirim hejd 40 lej

Estherka Fejgele

un melech 50 lej

fen PRA

de Vu. (180 lej helyett) (180 lej helyett) (180 lej helyett) 45 lej 20 lej 50 lej 60 lej

ONGORA 30 lej

isation

nz) elodie

50 lej 75 lej

Melodie approvisation liege

Rapsodie Tanz 75 lej

ANGSZER (300 lej (500 lej h.) ranz (négykezes) klavier) 75 lej

her Tanz (lyett) (Streichquartett)

DALOK

űjtemény 60 lej

lok:

uhe

ej, a 11 darab ösz- per lej.

er szöveg 15 lej

UJ KELET NYELVÉNY

eküldése mellett as. Utánvétellel a elszámítjuk.

NT MEG:

illagok szakában

l és elbeszélések lej

UJ KELET NYELVÉNY

NDONSAGAI AL- FOK AZ UJ KE- NYELVÉNY

XIII. EVF. * SZAM 266
1930 - Kolozsvár, 1930
december 5 Péntek
5691 ÉV - Kiszlev 15

Taxa postala
 platite in numer
 No. 224.716-929

Ara 5 lej

UJ KELET

BUDAPES

NEGYED ÉVÉNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Strada Baron L. Pop (v. Brassai
 acca) 16. szám. Telefon: 8 12

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Évén 1150 lej
 Félévre 600 -
 Negyedévre 320 -
 Egy hónapra 110 -

**KÜLFÖLDI
 ELŐFIZETESI ÁRAK:**

Egy hóra 1 dollár (vagy annak
 megfelelő pénnum),
 Egy évre 10 dollár,
 Hirdetéseket tarifája szerin
 vétetnek fel.

A tisztázódott osztrák helyzet

Hosszu vajadás után az osztrák politikai helyzet végre tisztázódott. Polgári kormány alakult, mely tagjai sorából ki zárta a szélsőséges jobboldali elemeket. A Heimwehr nem kapott képviseletet a kormányban s ezzel valószínűleg el is veszítette politikai jelentőségét. Leg- alább is egyelőre.

A demokrácia elve győzelmesen került ki a választásokból. A puccs-politika megtört azon az impozáns népakaraton, mely a választásokon hitet tett önmaga mellett. A szocialisták megtartották pozíciójukat, a polgári közép pedig új erőre kapva, fogja megkísérelni a harcot a szocialisták ellen.

Ez a harc nem lesz könnyű és nem lesz magrázkódások nélkül való. A polgárháboru lehetősége még most is ott kísért a kis Ausztriában, de valószínű, hogy ez nem puccsok alakjában fog megnyilvánulni, hanem a kielesedett osztráyharc formájában.

Az osztrák munkásság szocialista tömegei a lezajlott választások hatalmas eredménye után semmiesetre sem lesznek könnyen elintézhető politikai tényezők. Viszont a munkásság is belátja, hogy a Heimwehr-politika ellen való védekezés utján nem nélkülözheti a demokratikus polgárság támogatását.

Es ez a tény, az erőviszonyoknak ez az alakulása erősítheti meg a külső szemlélőkben annak a felfogásnak helyességét, hogy az osztrák belpolitikai életben a viszonylagos konszolidáció kor szakát következik, mely elsősorban az ország gazdasági életének feljavítását fogja szem előtt tartani. Már pedig ehhez a külföldi tőke támogatása elengedhetetlen a gazdaságilag teljesen leromlott Ausztriában.

Ami a legörvendetesebb az az osztrák kormányalakulásban, — kétségekívül Schober személyének és pártjának előrenyomulása. Még pedig egészen más és jóval előnyösebb feltételek mellett, mint a Vaugoin-kormányt megelőző Schober-kormány idején.

Schobert annakidején éppen a Heimwehr és a keresztényszocialista párt jobbszárnyának bizalma ültette a kancellári székbe. Ennek a bizalomnak azonban Schober részéről meglehetősen nagy ára volt. Schober kénytelen volt a Heimwehrek nyomása alatt egész esomó olyan törvényjavaslatot terjeszteni az osztrák parlament elé, amelyek a demokratikus alkotmány megtámadásával voltak egyenlőek és maga az alkotmány revízió is, amelynek radikálizmusa ugyan megtört a szocialisták ellenállásán, ennek a kényszernek volt a folyományja.

Schober jómaga, annak ellenére, hogy a eszásári abszolútizmus rendőrségének a feje volt, demokratikus mentalitásu ember, aki főleg külpolitikai vonatkozásokban látta be, hogy Ausztriát létben fenyegeti a heimwehrista kalandorpolitika. Ennek ellenére tartotta a politikai összeköttetést a Heimwehrekkel mindaddig, míg azok az ugynevezett Straffella-pór alkalmával kenyértörésre nem kényszerítették. Schober lemondott, ellenzékbe ment, egy új polgári közép-pártot alapított — a keresztényszocialisták, illetőleg a Heimwehr puccsista szemlének letörésére.

Ez a letörés teljes mértékben sikerült neki. Schober pártja az új választásokon a politikai mérleg nyelve lett; rajta mulott, hogy megalakul-e, vagy sem az ugynevezett polgári front. A polgári front megalakítása meglehetősen nehéz- ségekbe ütközött, mert Schober csak az- al a feltétellel volt hajlandó a megala-

pitandó új kormányban résztvenni, ha abban a Heimwehr tagjai közül senki sem vesz részt s ha az új kormányalakul- lat teljes mértékben biztosítja a demok- ratikus fejlődés lehetőségét. Kétségtel- len, hogy ezeknek a feltételeknek alá- hangsúlyozásában Schobert nemcsak a személyes ellenfeleivel való leszámolás érzése vezette, hanem bölcs és főleg a

külpolitikai helyzetet mérlegelő előre- látás is. Schober nagyon jól tudja, hogy a szocialistákkal való kompromisszum egyszermind a polgári osztályok fejlődé- si és konszolidálódási lehetőségét is jelen- ti. Tudja végül azt, hogy egy heim- wehrista puccs sikere Ausztriát elszí- geteltségbe hajtaná, ami egyenlő lenne a teljes csóddal és felfordulással.

Az a körülmény tehát, hogy Schober az új kormányban az alkancellári és külügyminiszeri tárca birtokosa lett, azt a feltevést támasztja alá, hogy Ausz- triában legalább is átmenetileg egy nyu- galmasabb politikai és gazdasági éra kezdődik, amely jótékony kihatással lesz Kelet-Európa sorsára és helyzeté- re is.

A brailai diákkongresszust követő antiszemita incidensek a kamara előtt

Landau beszarábiai zsidó képviselő a kormányt tette felelőssé a rendbontásokért

Petrovici volt közoktatásügyi miniszter interpellációja közben Madgearu azzal vádolta meg a liberális vezet- reket, hogy különböző halikra-szállítmányokért még mindig tartoznak a földművelésügyi minisztériumnak

Costachescu: Két év alatt sem sikerült kitisztitanom a köz- oktatásügyi minisztérium Augias istállóját

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától) A kamara ma délutáni ülése rendkívül érdekes és iz- galmas lefolyású volt. A napirenden Petrovici volt averescanus közoktatás- ügyi miniszter interpellációja szerepelt, aki, mint ismeretes, Manoilescuval együtt átlépett a nemzeti parasztpárt- ba, de meglehetősen tartózkodó magatartást tanúsított a párttal szemben. Sokan azt várták, hogy Petrovici eles- tamadást fog a kormány ellen intézni. A volt közoktatásügyi miniszter azon- ban meglegedett ezuttal Costachescu iskolapolitikájának ostorozásával, mi- közben a kormány egyes tagjai és a li- berális vezetők között nem mindennapi érdekességű vita fejlődött ki egyes li- berális korifeusoknak a földművelés- ügyi minisztériummal szemben fennálló halikra tartozásai körül. Landau a brailai kongresszus ügyében interpellált.

Napirend előtt Cozma aradi képviselő szólalt fel tiszónt aradmegyei község érdekében, majd

Braila epilógusa

Landau beszarábiai zsidó képviselő interpellálja meg a kormányt a brailai kongresszust követő antiszemita inci- densek kérdésében. Landau rámutatott arra, hogy a brailai kongresszuson a hatóságok képviselőinek jelenlétében a legélesebb vádak és rágalmak hangzot- tak el a zsidóság ellen, majd elmondta, hogy a kongresszus határozati ja- vaslatban követelte a numerusz klau- zusznak az egyetemeken való bevezeté- sét. Ezután ismertette Landau a galaci antiszemita kirándulás történetét és le- szögezte, hogy a kormány ezuttal sem tette meg kötelességét a rendfenntartás- sal szemben. A kongresszust követő sa- jánalatos eseményekért tehát végered- ményben a kormány felelős — fejezte be interpellációját Landau. Mihalache belügyminiszter jelen volt, de nem vá- laszolt Landau interpellációjára.

böző címenek elpazarolják. A belügy- minisztériumnál soha olyan pazarlás nem folyt még, mint most.

Mihalache: Amig földművelésügyi miniszter voltam, állandóan vizsgálóbíróknak kellett volna lennem, ha végére akartam volna járni az összes liberális pa- namáknak.

Madgearu: Igen sok liberális ur mai napig is tartozik a minisztérium- nak különböző halikraszállítmányo- kért.

Franasovici: Neveket kérünk!

Kitör a vihar

Hatalmas zaj támad, a liberális kép- viselők Ducával az élükön felugrálják helyeikről és a padokat döngötte til- takoznak Madgearu vádjá ellen. Mad- gearués Mihalache, valamint a liberá- lis képviselők között éles szóváltás ke- letkezik, a nagy zajban azonban alig lehet hallani szavukat. Pop-Csicsó Ist- vánnak csak nehezen sikerül rendet helyreállítani. A zaj elülte után Pe- trovici folytatja beszédét, kijelenti, hogy teljes bizalmatlansággal viselte- tik a kormány jelenlegi iskolapolitika- jával szemben.

Elpazarolják a közpénzeket — mondja Franasovici

Franasovici (liberális): Azért csi- nálják ezt, mert a közpénzeket külön-

II. Károly nyilatkozott a Daily Mail-nek az ország aktuális problémáiról

Az ország legfontosabb problémájának a mezőgazda- sági helyzet megjavítását tartja

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától) A Daily Mail bukaresti szerkesztője a napokban au- diencián jelent meg II. Károly király- nál, akitől intervjút kért az ország álta- lános problémáiról. A cikkirő cikkében ismerteti azt a munkát, amelyet 6 hóna- pos uralkodása alatt a király az ország szanalása érdekében kifejt, majd el- mondja az uralkodóval történt beszélge- tésének részletet.

A király az újságirő kérdéseire el- mondta, hogy az ország legfontosabb problémája a mezőgazdasági helyzet megjavítása, amelyet a mezőgazdasági hitelintézet megalakítására felveendő

köcsön segítségével lehet csak megolda- ni. Elmondta a király, hogy négy évig távol élt az országtól és éppen ezért fe- lül tud emelkedni az ország belső pro- blémáin, mint aki távolról sokáig szem- lélte a dolgokat. Hangsúlyozta a király, hogy az ország összes erőinek össze kell fogniok a nehézségek leküzdésére. A napi problémák közül a legfontosabb a költségvetés sikeres megoldása.

Ezután az újságirő azt a kérdést in- tézte a királyhoz, hogy hogyan neveli fiát. A király kijelentette, hogy katonai nevelést is ad fiának, de úgy neveli, hogy a modern eszméket megértő, mai intellektuellt nőjön.

Valóságos könyvet tesznek ki a Brüning-kormány szükségrendeletei

Curtius mélyreható lépésekre készül Lengyelország ellen

Berlin, december 4. Mint az Uj Kelet jelentette, dr. Brüning birodalmi kancellár kézhezvette a Hindenburg birodalmi elnök aláírásával ellátott szükségrendeleteket. A birodalmi gyűlés az ügyek ilyen állása után nem fog állást foglalni a szükségrendeletek visszavonása mellett, mert a szociáldemokraták nem fognak a rendeletek ellen szavazni, bár a szükséges többséget alig lehetne összehozni. A birodalmi kancellár újból rámutatott arra, hogy a szanáló munkálatok zárt egészet képeznek, amelyből egyes határozmányokat nem lehet különválasztani anélkül, hogy magát az összességet veszélyeztetnék. Mint a birodalmi kancellárhoz közelálló Germanit ezzel kapcsolatosan megállapítja,

Németországnak, amilyen gyorsan csak lehet, meg kell mutatnia, hogy pénzügyeit saját erejével rendbe tudja hozni

és bizalmat kell keltenie abból a szempontból, hogy a radikalizmust legyőzi és a demokráciát megmentik a pusztulástól. A Germania rámutat a birodalmi tanács növekedő jelentőségére, amely a szanáló munkálatokat előkészítette és azon véleményének ad kifejezést, hogy a birodalmi tanács fejlődése második kamara gyanánt szükséges és hasznos törekvés.

A kormány szükségrendeletei valóságos könyvet képeznek

és a legnagyobb terjedelmű kormányrendelet, amelyet ebben a formában kibocsátottak.

Nem kevesebb, mint 25 törvényből állanak a szükségrendeletek. Lényegében három részből tevődnek össze. Az első rész a régi szükségrendeletek bizonyos megváltoztatását tartalmazza a beteg és a munkanélküli biztosítás, valamint a községi pénzügyek terén. Továbbá magába foglalja a birodalmi kormány gazdasági és pénzügyi szervezetét, amint közben azt a birodalmi gyűlés elfogadta.

Csak annyiban eszközöltek változtatásokat, hogy az alkotmányt megváltoztató határozatokat törölték.

A szükségrendelet harmadik jelentős része lényeges intézkedéseket tartalmaz a nagy szükségű szénvedő mezőgazdaság támogatására. Ebben a részben a hazai termelés biztosítására bizonyos vámváltoztatásokat helyeztek kilátásba, hasonlóképpen fontos hatá-

rozatokat fogadtak el a kenyértörvényre vonatkozólag is.

Berlin, december 4. A birodalmi gyűlés külügyi bizottsága ma délutáni ülésén azokkal a lépésekkel foglalkozott, amelyeket a birodalmi kormány fog megtenni a lengyelországi német kisebbség ügyében. Dr. Curtius külügyminiszter a német néppárt köz-

ponti végrehajtó bizottságának ülésén jelentést tett Németország álláspontjáról Lengyelországgal szemben.

A jelentéshez hozzáfűzte, hogy Lengyel-Sziléziában az ugynevezett fölkelési szervezeteket fel fogja oszlatni, hogy ezáltal a Lengyelországban élő német kisebbségnek megadják a nyugalmat.

Egy liberális szerkesztő rálőtt Berenguer spanyol miniszterelnökre

A lapszerkesztő nem akarta a miniszterelnök épségét veszélyeztetni

Madrid, december 4. A miniszterelnök ségi palota előtt a kormány tagjainak a minisztertanácsba érkezésére váró újságírók tömegéből Berenguer miniszterelnök érkezésekor kivált Llizo, a liberális párti El Sol politikai szerkesztője és revolveréből rálőtt a miniszterelnökre, aki sértetlen maradt. Berenguer teljesen nyugodtan maradt s megkérdezte merénylőjét, mit akart ez jelenteni. Az újságíró, akit közben kollégái lefogtak, nehogy fegyverét még egyszer elsüttesse, ezt a választ adta: a revolver eldördülését Nagyméltóságod rezsimje el-

leni tiltakozásnak szántam. A merénylőt átadták az odasiető rendőröknek. Azt hiszik, hogy tettét pillanatnyi éime zavarban követte el.

Párizs, december 4. A Havas téviri iroda madridi jelentése szerint Llizo szerkesztő egyáltalán nem akarta Berenguer testi épségét veszélyeztetni merénylővel.

A miniszterelnök fivére és egy sajtótudósító rávetették magukat a merénylő szerkesztőre és kicsavarták kezéből a revolvért, melyet egyébként a levegőbe, célzás nélkül sűtött el.

Az erdélyi ipartestületek a munkásbiztosító, a vasárnapi munkaszünet, a záróra és a kiskorúak munkavédelméről szóló törvény módosítását kívánják

Az érdekelt ipari szervezetek memoranduma Hatjégen munkaügyi miniszterhez

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi ipartestületek a napokban memorandumot nyújtottak át Hatjégen Emil munkaügyi miniszternek, amelyben feltárták azokat az okokat, melyek az erdélyi kisipar fejlődését meggátolták. A memorandum szerint a kisipar volt a gazdasági élet mostohagyereke, amelyre a háború óta nem fordított figyelmet senki. Egyetlen kormány sem próbálta meg, hogy a veszendőbe menő kisipar problémáit úgy oldja meg, hogy a termelésnek ez a hajdan legfontosabb tényezőjét képviselő társadalmi réteg tovább tudja fejleszteni az állam gazda-

sági életén belül konstruktív alkotómunkáját.

A háború után — mondja a memorandum — azok a népjóléti intézkedések domináltak az ország törvényhozásánál, amelyek elsősorban a munkásság követelményeit támogatták. A memorandum szerint a munkásság jogait nem precizizáltak akként, hogy ezek a jogok ne ütközzenek a kisiparosság érdekeibe. Egyrészt a munkásokkal szemben kötelezővé tett nehéz feltételek, másrészt a hatósági felügyelet szigorú olyannyira megnehezítették az iparosság életét, hogy ma már az iparosok lemondanak arról, hogy üzemüket folytassák, mert a jelenlegi viszonyok mellett semmiféle befektetés nem kecsegtethet sikerrel. A munkásság nagy tömege szívesen lemondana a törvény által számukra biztosított előnyökről, — írja a memorandum — hogy ezáltal a munkaadók helyzete megszilárduljon és számukra is biztosítsák a munkalehetőséget. A munkások számára is üdvösebb, ha a kevesebb joggal szemben biztos megélhetést találnak, minthogy teljes jogok birtokában munka nélkül nyomorogjanak.

A profzionális jellegű törvények hiányosságai

A törvények hiányosságait — az iparosok memorandumja szerint — elsősorban az okozza, hogy a román kormányok túlságosan komolyan vették a Népszövetség mellett működő munkaügyi hivatal rendeleteit, anélkül, hogy az országban lévő, erre kompetens testületeket és gazdasági szakértőket megkérdezték volna a munkaügyi hivatal rendeleteinek és elmeleteinek helyességéről illetőleg arról, hogy ezek Romániában is éppen ugy alkalmazhatók-e, mint a külföldön. Nagyipari államok vannak, amelyek nem vették ennyire szigorúan a munkaügyi hivatal utasításait. Így Angol, Francia-, Olasz- és Németországban, valamint Ausztriában is, nem alkalmazták olyan szigorú érvénytel a munkaügyi hivatal rendeleteit, mint itten.

Az élelmiszerek ellenőrzéséről szóló törvény hibái

Egy másik törvény, — folytatja tovább a memorandum — amely a kisipar

VÉRTES RÁDIO

1930-31 Rádiócv ujdonságai.

INGELEN U 6 6 lámpás, keretevő az összes hullámhosszakra (10-2000 m) Abszolút szelektív Minden létező állomást hangszóróban áthallás nélkül vesz.

INGELEN U 3 3 lámpás, hálózati készülék az összes hullámhosszakra (20-2000 m) A legököltebb 3 lámpás hálózati készülék.

SABA S 33 W 3 lámpás hálózati készülék
SABA S 35 W 3 lámpás, védőrácsos, hálózati készülék, védőrácsos audionnal és 3 rácsos vég-erősítő csövvel 5 lámpás készülékkel egyenrangú

SABA 4 és G 4 lámpás, hálózati kombinált Rádió-Grammofon-szekrény.

SABAPHON 6 6 lámpás, hálózati kombinált Rádió-Grammofon-szekrény

Kérje 100 oldalas, képes új árjegyzékemet

Vértés Vilmos, mérnök Arad

fejlődését gátolja, az egészségügy törvény és az élelmiszerek ellenőrzéséről szóló rendelet, amely olyan feladatok elé állítja az iparosságot, hogy ha teljes szigorral alkalmaznák ezt a rendeletet, a kisipari üzemek nagyrészt be kellene már szüntetni. Másik gátló intézkedés a mesteri cím elnyeréséről szóló törvény, mely rendkívül nehéz helyzetbe hozta az iparosságot. Ezen a címen milliók folynak be az államkasszába, amelynek sorsa azonban ismeretlen azok előtt, akik a taxákat befizetik, mert az ezen a címen befolyt összegek nem szerepelnek a költségvetésben, hanem az alapot egy bizottság kezeli, mely azonban még egyszer sem közölte elszámolását a Monitorul Oficialban. Ilyenformán ugyanakkor, midőn a törvény különböző nehézségek elé állítja az iparosságot, a befolyt összegekből éppen az iparosok nem részesednek.

Az erdélyi iparosok egy másik sérelme, hogy az állami szállítások árlejtéseit mindig csak a fővárosban tartják meg, ami megakadályozza az erdélyi iparosokat abban, hogy az árlejtéseken résztvegyenek, mert nem engedhetik meg maguknak, hogy nagyobb költségekbe verjék magukat a Bukarestbe és vissza való többszörös utazásokkal.

A memorandum végül egy egész sor érvényben lévő törvény módosítását kéri. Többek között kéri a munkásbiztosító törvény, a vasárnapi munkaszünet, a záróra, a kiskorúak és a nőmunka védelméről szóló törvény, a munkaszerződés törvénye, etc. A memorandum szerint ezeknek a törvényeknek a módosítása multhatatlanul szükséges ahhoz, hogy a kisipar visszanyerje régi hegemoniáját az ország gazdasági életében.

— Egy fiatal orvos öngyilkossága. Be-linből jelentik: Le Breux városban szörnyű módon követett el öngyilkosságot egy 23 éves orvos. Hatvan napon keresztül nem evett és szomját csupán napi egy korty vízzel oltotta. Az éhség sztrájk hatvanegyedik napján halt meg. A szerencsétlen életunt szörnyű szenvedéseiről naplót vezetett.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt

Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferd. 7. sz. Fiókintézetei: Dej-Dés, Beclen-Betien, Cebul-silvaniei-Szilágycseh, Jibou-Zsibó, Zalău-Zilah. Affiliált intézetek: a Nagyenyedi „Kisegítő” Takarékpénztár Rt., Aind-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosújvári fiókintézete.

Saját tőkét 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legfontosabban eszközöl.

Engedélyezett devizahely.

Argeto

A válság helyzete

Bucuresti—Uj Kelet tud lap teljes ter morandumot, Constantiu uralkodó elé és a megoldá meretes, az r ralepte után, vezető politil sági és pénz hogy fejték pos és minde possággal az nak megoldás nyüket. Ezek desre tarthat ménye, minth egyuttal prog gyeit élvező szinübb, hogy ezt a program valósítani.

Argetoianu zetésében társ tumokra vezet volabbi okait, nehézségek rész rácia elveinek nak, amelyeké annak figyelme demokratikus és olyan foká Románia a ma el. Ehhez a h előtti Románia háboru után rosszul értelme lizmus követke számításon kiv got, hogy a gá tóségei összhan az ország tény hogy tiszteltb dasági függés ladott államok ba kapcsolják.

Az állam hib tak azután a b tieizmus, a teri nyagolási és é könyvelői szell Argetoianu h agrárreform al tosan elkövetet pénzügyi roma amely Bratiana törekvéseiből i lizálásban érte

Argetoianu s gyon is későn körülmények k stabilizációs á tulságosan mag a stabilizációs k román nemzeta egyenlítésére. R getoianu, hogy jüleg nem teren hitellehetőségek majd a követke

Papire suly h

„Gyanus sz és bankárok, szok jöttek az lag a Banca foglalkoztak, gatva maguk tett jegybank gát egy szetes rült államban

A harmadik l abban a könyv hogy a kormány vetés papiron v kérdésevel volta sulyt valamenn kálásával és föl zások eltörlésév teni.

Argetoianu memoranduma a királyhoz:

A válság három oka:

a gazdasági nacionalizmus, az integrális demokrácia és a könyvelői szellem

A válság megoldása: a termelés normalizálása és a termelők helyzetének megjavítása

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Epoca című lap teljes terjedelmében közli azt a memorandumot, amelyet a nyár folyamán Constantin Argetoianu terjesztett az uralkodó elé a gazdasági válság okairól és a megoldás lehetőségeiről. Mint ismeretes, az uralkodó közvetlenül trónra lépése után felhívta az ország összes vezető politikusaikat, valamint a gazdasági és pénzügyi élet vezető férfait, hogy fejték ki előtte terjedelmes, alapos és minden részletre kiterjedő álláspontjukkal az ország gazdasági válságának megoldásáról kapcsolatos véleményüket. Ezek között különös érdeklődésre tarthat számot Argetoianu véleménye, minthogy valószínű, hogy ez egyúttal programja is az uralkodó kezébe elvőző politikusnak s még valószínűbb, hogy közelebbről alkalma lesz ezt a programot gyakorlatban is megvalósítani.

A válság okai

Argetoianu memorandumának bevezetésében társadalomtörténeti momentumokra vezet vissza a mai válság távolabbi okait. Véleménye szerint a mai nehézségek részben az integrális demokrácia elveinek alkalmazásából származnak, amelyeket bevezettek Romániában, annak figyelembevételével nélkül, hogy a demokratikus ideológia az ipari fejlődés olyan fokának felel meg, amelyhez Románia a mai napig sem érkezett még el. Ehhez a hibához, amely a háború előtti Románia fejlődését jellemezte, a háború után hozzájárultak még egy rosszul értelmezett gazdasági nacionalizmus következményei is. Ez a politika számításokon kívül hagyta azt az igazságot, hogy a gazdasági újjáépítés lehetőségei összhangban kell hogy legyenek az ország tényleges erőforrásaival és hogy tiszteletben kell tartani ama gazdasági függőségi szabályait, amelyek a haladott államok gazdasági életét egymással kapcsolják.

A pénzügyi romanticizmus

Az állam hibás politikájából származtak azután a bajok: a pénzügyi romanticizmus, a termelés tényezőjének elhanyagolása és egy nem kevésbé káros könyvelői szellem. A termelés terén Argetoianu hosszasan foglalkozik az agrárreform alkalmazásával kapcsolatos elkövetett nagy hibákkal, majd a pénzügyi romanticizmussal foglalkozik, amely Bratianu Vintila revalorizációs törekvéseiből indult ki és a lej stabilizálásában érte el kulminációs pontját.

Argetoianu szerint a stabilizáció nagyon is későn és a lehető legrosszabb körülmények között valósult meg. A lej stabilizációs árfolyama elsősorban is túlságosan magas, másodsorban pedig a stabilizációs költségek igen kicsi volt a román nemzetgazdaság passzívainak kiegyenlítésére. Kifogásolja továbbá Argetoianu, hogy a stabilizációval egyidejűleg nem teremtettek új és főleg olcsó hitel lehetőségeket a termelés számára, majd a következőket mondja:

Papiregysúly, valódi egyen-súly helyett

„Gyanús szakértők, inkább kufárok és bankárok, mint őszintelen közgazdászok jöttek az országba. Ezek kizárólag a Banca Nationala helyzetével foglalkoztak, abban az illúzióban ringatva magukat, hogy egy megerősített jegybank fenn tudja tartani magát egy széteső és gazdaságilag kimerült államban.”

A harmadik hiba Argetoianu szerint abban a könyvelői szellemben állott, hogy a kormányok kizárólag a költségvetés papíron való egyensúlyozásának kérdésével voltak elfoglalva s az egyensúlyt valamennyien a költségek redukálásával és főleg a produktív beruházások eltörlésével akarták megteremtetni.

A válság megoldása érdekében Argetoianu egy tervezet kidolgozását tartja szükségesnek a termelés normalizálására és a termelők helyzetének megjavítására. Ecélből a jövő kormányának ajánlja, hogy állítson össze egy rendes és egy rendkívüli költségvetést. A rendes budget magában foglalná az állam-organizmus működésének és fenntartásának költségeit, amelyeket a lehető legnagyobb mértékben csökkenteni kell, különösen a személyzeti kiadásoknál, amelyeket Argetoianu szerint 50 százalékkal kellene redukálni. Ugyanakkor

a kormány véget kell hogy vessen a túlzott adópolitikának, amely paralizálja a termelők erőfeszítéseit és teljesen kimeríti az adófizetőket.

A rendes költségvetéssel párhuzamosan alkalmazásra kerülne egy rendkívüli, még pedig beruházási költségvetés, amelyet az államjavarok bérbeadása révén nyert rendkívüli bevételekből táplálnának. Eme költségvetés bevételeiből nagy köz munkálatokat lehet elvégeztetni, különösen pedig helyre kell hozni a vasutakat és az országutakat. Semmi esetre sem engedhető meg azonban —

mondja Argetoianu, — hogy rendkívüli jövedelmeket rendes költségek fedezésére használják fel.

A jövő kormányának legelső kötelessége azonban Argetoianu szerint a mezőgazdaság újjáteremtése kell, hogy legyen. Ez csak akkor valósítható meg, ha a mezőgazdákat mentesítik jelenlegi súlyos terheiktől. Argetoianu erre a következő receptet ajánlja:

Az állam vegye át a mezőgazdasági tartozások 40 százalékát, 10 százalékot pedig engedjenek el a hitelezők. Az állam által átvett 40 százalék visszafizetésére 30—40 éves terminust állapítanak meg a mezőgazdáknak. S természetesen a lehető legalacsonyabb kamatot. A 40 százalék követelést az állam jelzálogokkal biztosítana magának. A mezőgazdasági tartozások fennmaradó 50 százaléka tekintetében Argetoianu szerint nem lesz nehéz megegyezést létrehozni a hitelezők és adósok között. Miután az állam a mezőgazdák tartozásainak 50 százalékát magára vállalta, módjában lesz a kisgazdákat arra kényszeríteni, hogy társuljanak össze és hogy 200—500 hektár területi tagbirtokokat alakítsanak, amelyeket azután racionalisan lehetne kihasználni. Argetoianu ajánlja végül, hogy a mezőgazdaságnak juttatandó olcsó hitel megteremtése érdekében az állam közvetítsen a külföldi tőke és a mezőgazdák között, garantálva a külföldi pénzesportoknak a kifizetett összegeket.

A költségvetési bizottság elhatározta, hogy 6—13 százalékkal redukálja a közalkalmazottak fizetését

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Popovici pénzügyminiszter elnökelete alatt ma ismét ülést tartott a költségvetési bizottság. Hosszas tanácskozások után elhatározták, hogy lemondanak a tisztviselői elbocsátások tervéről. Ezzel szemben elhatározták, hogy

a közalkalmazottak fizetését 6—13 százalékkal redukálni fogják.

A pénzügyminiszter utasította az összes minisztériumokat, hogy sürgősen terjesszék be a tisztviselők névsorát,

hogy a minisztérium a fizetések redukációjával kapcsolatos kalkulációkat elvégezhesse.

A kormány a fizetések csökkentése révén kétmilliárd lejes megtakarítást remél realizálni.

Az 1931. évi költségvetés végösszege azonban így is meg fogja haladni a 34 milliárd lejt.

Popovici pénzügyminiszter délután Burilleanuval, a Banca Nationala kormányzójával tárgyalt a Banque d'Acceptation által felajánlott kétszázmillió

frankos agrárkölcsön garantálása kérdésében.

Burilleanu kijelentette, hogy a jegybank nem hajlandó garantálni csak legfeljebb tíz százalékát a kölcsönnek.

A Lupta értesülése szerint a liberális párt több tagja, volt képviselők, szenátorok, prefektusok és államtitkárok elhatározták, hogy szolidaritást vállalnak Argetoianuval és kilépnek a liberális pártból.

Az angol kormány elégtételt kért a szovjet-kormánytól, amely rádió útján a munkáskormány erőszakos eltávolítására hívta fel az angol népet

London, december 4. Henderson angol külügyminiszter az alsóház ülésén bejelentette egyik interpellációra adott válaszában, hogy Anglia moszkvai nagy követe útján újra tiltakozott a szovjet kormányánál, ezúttal a moszkvai állami rádióállomások által terjesztett angolnyelvű propagandabeszédek miatt. A moszkvai rádió az ipari párt most folyó perében történt szovjetellenes állítólagos háborús készülődésekkel szemben forradalomra hívta fel Nagy-Britannia munkásságát és arra buzdította a dol-

gozókat, hogy a kapitalisták érdekeit kiszolgáló munkáskormányt távolítsák el erőszakkal is helyéről. Henderson hangoztatta a parlament előtt is, hogy a rádiópropaganda is megszegését jelenti annak a szovjet által vállalt kötelezettségnek, hogy Oroszország nem fog beavatkozni Anglia belügyeibe. Az angol kormány sürgős elégtételt követelt s ha ezt nem kapná meg, — mondta Henderson — le fogja vonni a visszautasítás összes konzekvenciáit.

Párizs, december 4. A Chicago Tribu-

ne távirata szerint Moszkvában és Leningrádban bevezették a cigarettajegy-rendszert, hogy a munkásság ellátását biztosíthassák, mert az utóbbi hetekben állandóan nagy volt a hiány mindenütt dohánytermékekben.

London, december 4. A lapokhoz érkezett jelentések szerint az ukrainai Charkow környékén a szovjet új ellenforradalmi összeesküvést leplezett le, melynek irányítói a vörös hadsereg egyes csapattestjeinek bevonásával Ukrajnát el akarták szakítani a szovjettől.

Hogyan kezelték az Eliás vagyont az Akadémia bizottságai?

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta mai számában folytatja az Eliás örökségéről szóló cikksorozatát. Eliás 1923-ban halt meg és annak ellenére, hogy a végrendelet egy iskola és kórház építését kívánta az Akadémiától, még mindig nem kezdtek meg, sem az iskola, sem pedig a kórház felépítését. Az örökség adminisztrációját tudvalegőleg az Akadémia vette át, mely az elhunyt hét esztendő alatt három egymásra következő bizottság kezelésén ment keresztül. Az első periódusban, egy hónapig Emil Pantazi kezelte a vagyont, aki a végrendelet végrehajtásával volt megbízva. Miután az elhunyt vagyona szerkesztését képezte a „Fratii A. H. Elias” cég vagyonának és előbb meg kellett állapítani a végrendelező vagyonát. A végrendelet végrehajtójának az volt tehát a kötelessége, hogy leltározza a hatalmas vagyont, melynek nagyrésze a külföldi metropolisokban, Ausztriában, Jugoszláviában, Bulgáriában, Németor-

szágban, Franciaországban, Belgiumban, Angliában és Amerikában volt elhelyezve. Az 1923 július 13-án leltározott vagyon 144.695.803.33 lejt volt. A temetkezési és leltározási költségek 926.000 lejre emelkedtek.

Bécs, Berlin, Párizs

Ekkor vette a vagyont az Akadémia saját kezelésébe, amikor összegezték a külföldön elhelyezett értékeket is. 1923 szeptemberében az Akadémia megbízásából Bécsbe, Berlinbe és Párizsba utaztak Pantazi, Mitilineu, Bianu, Antipa, Staeger urak. Megállapították, hogy Eliásnak Bécsben 9 ingatlanja van, köztük egy 15 millió koronát képviselő értékű tőzsdevagyon találat. Berlinben mintegy 100 millió lejt értékű tőzsdevagyon találat. Az örökség felszámolásának költségei 1923-ban 3.139.807 lejre rugtak fel, ezzel szemben 1923-ban a vagyon tiszta jövedelme egy év alatt több, mint 10 millió lejt tett ki. Ezzel a tőke cca 148 millió lejre emelkedett.

A következő évben az Akadémia tár-

gyalásokat folytat az örökösökkel, akiknek kifizetnek 9 millió 600 ezer lejt. Ezzel a bécsi házak az Akadémia tulajdonába mennek át. 1924-ben az örökség adminisztrációjának költségei 11 és fél milliót emésztettek fel. A vagyon ekkor már 291 millió 369 ezer 157 lejt.

Ezután megalakult a Menachem H. Elias Alap, amelynek vezetésével egy 6 tagú bizottságot bíztak meg. A bizottság célja az volt, hogy előkészítse az iskola, kórház, stb. felépítését. 1926-ban az Akadémia céljával tüzte ki az alap jövedelmeinek szaporítását. A szegény rokonoknak évente 3000—36.000 lejt osztottak ki. Ebben az évben a jövedelmek 10 millió lejjel muljék felül a kiadásokat. Ekkor alapot létesítenek a kórház építésére 10 millió lejt alapítvánnyal. 1927-ben az alap megkésztetődött. 1928-ban a jövedelem 16 millió lejt tesz ki.

Ez történt az elhunyt hét év alatt az Eliás hagyatékkal. A Lupta holnapi számában fogja az örökség jelenlegi stádiumát ismertetni.

RADIO

Új ujdonságai:

mpás, keretvevő az összhullámhosszakra (10—20 m) Abszolút szelektív minden létező állomást részében áthatás nélkül.

mpás, hálózati készlet az összes hullámhosszra (20—2000 m) A legkisebb 3 lámpás hálózati készlet.

mpás hálózati készlet mpás, védőrecesos, hálókészlet, védőrecesos tonnal és 3 récesos végítő csővel 5 lámpás készülék egyenrangú mpás hálózati kész.

mpás, hálózati komitt Radio-Grammofon-tereny

mpás, hálózati komitt Radio-Grammofon-tereny

pes új árjegyzékemet mérnök Arad

z egészségügy törzerek ellenőrzéséről olyan feladatokot, hogy ha teljesük ezt a rendeletet, nagyrészt be kellene fűslik gátló intézkedésekéről szóló törvény nehéz helyzetbe. Ezen a címen mil-lamkasszába, amely meretlen azok előtt, zetik, mert az ezen zetek nem szerepel-n, hanem az alapo-mely azonban még te elszámolásait a-ban. Ilyenformán a törvény különbö-lítja az iparosságot, l éppen az iparosok

ok egy másik sérel-szállítások árlejté-fővárosban tartják dalyozza az erdélyi-gy az árlejtéseket-rt nem engedhetik-gy nagyobb költsé-akat a Bukarestbe és-rös utazásokkal.

végül egy egész se-törvény módosítá-zott kéri a munkás-vasárnapi munka-kiskorúak és a nő-l szóló törvény, a-örvénye, etc. A me-zeknek a törvények-ülhatatlanul szűksé-kisipar visszanyerj-az ország gazdaság

s öngyilkossága. Be-Preux városban szór-tt el öngyilkossága-Hatvan napon ke-es szomját csupán-el oltotta. Az éhség-lik napján halt meg-unt szörnyű szenved-etett.

Asági Bank pénztár Rt

el. Reg. Ferd. 7. sz. Becean-Betlen, Cehalibou-Zsibó, Zălaú-Zilab Nagyenyedi „Kisegítő”-tud-Nagyenyed és en-juvári fiókintézet.

tőkés líó lei

et minden ágazatával, földre legelőnyösebben-ban nszközöl.

t devizahely.

Az Emek és a Fehér Könyv

Irta: Dr. E. M. Zweig (Jeruzsálem)

Passfield-deklaráció megjelent Jeruzsálemben és e deklarációból kiérződött a brit fenyegetőzés, hogy mindenkit, aki a deklaráció ellen agaskodni merészkedne, az erőszak eszközeivel távolítják el az utból. Kommentárul, hogy ez kit érdekel, máris páncéltantók vonultak végig a zsidók által lakott részeken. A zsidók nem tehetek egyebet, minthogy keserűen, öklöbbszoritott kézzel nézték a felvonulást. Fojtott, tikkasztó levegő. Rechavia új községházának kapuja előtt, amelyet a Keren Kajemet a Phönix Biztosító Társulat segítségével emelt, várt az autó, hogy Weisz erdőinspektor urat elhozza az Emekbe, ahol az inspektor az 6591-i mezőgazdasági év kezdete alkalmával a Nemzeti Alap erdői fenntartásáról és megnagyobbításáról táncszokik, hogy megfelelően intézkedhessen.

Hogy élnek, hogy éreznek ott a mi telepeseink? A jisivnak eme oslzpai vajon elég szilárdan állanak-e meg?

Az autó végigrobog velünk a judeai fensíkon, majd észak felé befordulunk Samaria földjeire, mindenütt arab földdek. Es mialatt a helyzetről tárgyalunk, elérünk Djemin pámaövezett szorosára és előttünk terül el az Emek a cionista telepek koronájával: Ir Jezreel. Autónk Haifa felé fordul be és elhagyja aztán éppen ott, ahol a Kison tava választja el a kolóniákat.

Első állomásunk Ginegár. Egosi chaluc elkísér bennünket a hegyi erdőbe, amelyet három évvel ezelőtt ültettek és ahol már kétszázezer fa szökik az ég felé. Ezt a faállományt négyezerre akarják fokozni, mészféher, nagy kódarabokkal teli talajon. De a hegyes-dombos és főleg sziklás földön széles zöld szőnyeg terül el és szépséges fenyők emelkednek az ég felé. A zsidó parasztok ott ülnek sovány ebédjük mellett a közös ebédlőben. Néhányukkal kimegyünk az erdőbe és megtudjuk, hogy a fák egy része különösen papirgyártásra alkalmas, egy másik fajtanak levelei pedig a selyempárt segítenek elő. Itt van a Balfour-erdő is, élő emlékéül egy szerencsétlen nép csalódott bizalmának...

Visszamegyünk a chalucokhoz. Vala melyik közülök a Davart olvassa, a cikket, amely a londoni eseményekről számol be. Hirtelen abbahagyják és körül vesznek bennünket: Mit szól mindezekhez a mi öregünk.

Az ő öregjük Ussishin. Szivesen hallják tőlünk, hogy az „öreg” megingathatatlan és rendületlen. Weisz ezután magához kéri a vezetőket, akik átadják neki a jelentéseket, a statisztikai tabellákat, a térképeket.

Mielőtt távoznánk, még betekintünk a völgybe, a Keren Kajemet Lójszrael földjeire, a Kison mentén. A mi földjeink zölden emelkednek ki az arab parlagon heverő földek szürkéségéből. Itt állott Simpson és diesérte pionirjeink munkáját.

Legközelebb állomásunk odaát a dombon: Sarid. Az egyik istálló felől férfi és nő beszéde hallszik. A férfi héberül, a nő németül beszél. Ezen a helyen cseh, szlovákok és litván zsidók egyesültek egy kvucában. Néhány ismerősöm is akad olmtüzi, prerani és proszniezi zsidók gyermekeiben. Büszkén mutatják gyönyörű bayruthi és damaszkuszi teheneiket, az Emek legjobban tejlő szarvas marháit. Megmutatják a modern gépeket, amelyeknek segítségével kockákba préselik a friss szalmát és elvezetnek a komfortos gyermekházba. A közeben van a Masaryk-erdő...

Tovább utazunk és elérünk Saron és Nahalal telepekre és megbámuljuk a sómér őstípusait. Három évtizeddel ezelőtt jött ide valahonnan Oroszországból Alexander Seid és vele együtt felesége Zipora. Mind a kettő nagyszerűen ülte meg a lovat és ők őrizték azon a vidéken a zsidó javakat. Az asszony emelt lett öt pompás gyermekkel ajándékozta meg urát, akik közül a legfiatalabb az egyik kyuca vezetője. Itt próbálkoznak a chaszidok sikertelen kísérletei után a mizrachi munkások. Seid dühös. A politika immár ide is felvetette hulláma

és az utolsó arab is arról beszél, hogy a kormány velük van. Amikor a zsidók annak idején megvásárolták a földet az effendiktől, egy parcellát hasítottak ki belőle és ide temették Abrek sejkét, egy arab tucatszert. 1927-ben azonban egy földregés ellökte a szent sírját arról a földről. Még ma is jönnek bedunok és fellahok közelről és távolról, hogy táncoljanak, hogy itt tartsák meg

A leszerelési konferencia leszavaz minden, a leszerelésre irányuló javaslatot

Genf, decemberr 4. A leszerelést előkészítő konferencia ma tartotta második ülését, amelyen a támadó fegyverek alkalmazásának megtiltására irányuló német javaslatot tíz szavazattal — a németek és oroszok — két szavazata ellenében elvetették. A szavazást megelő-

zőleg gróf Bernsdorff német delegátus rámutatott arra, hogy a Kellog-paktum megtiltja a támadó háborút és élénk ellenmondás a Kellog-paktummal szemben az a körülmény, hogy a leszerelési egyezmény legalizálja a kimondottan támadó fegyverek halmozását.

lakodalmukat. Mert Abrek sejk vidám szent volt, akinek sohsem ürült ki kórója. Most hirtelen a sír őrzője, Mahmud, megjelent Jeruzsálemben és panaszt emelt a cionista exeutivénél, hogy a zsidók meggyalázták a szent sírját. Hogyan, hiszen mi ott láttuk még most is primitív érinthetlenségében? De Mahmud követeli, hogy a zsidók, akik azonkívül az ő házat is megromgálták, építsenek neki új házat. A zsidók fel vannak háborodva! De a politikának ime érvényt szereznek. Már is megindultak az ásatások és a zsidók lerakják alapjait Mahmud házának. Lord Pasfield kegyelméből...

Izgalmas üldözés után fogtak el egy részeges tolvajt a kolozsvári ócskapiacn

A paraszt kést rántott a rendőrré

Cluj—Kolozsvár, december 4. (Az Új Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt az ócskapiacn egy egész ueca asszisztenciaja mellett fogtak el egy tolvajlason ért parasztot, Crisan Petrut, aki az egyik környező faluból jött be az ócskapiaci napra Kolozsvárra. Crisan Petru alaposan berugott a délelőti folyamán és részegen ödöngött a piacn. Egy pillanatban az egyik szekérről leemelt egy zsák babot és futásn kezdte el. A lopást a hab tulajdonosa és a szolgálatteljesítő rendőr is észrevették és egy szerre kezdték üldözni a parasztot. Crisan, mikor látta, hogy üldözöbe vettek, ledobta a földre a zsákot és elmenekült. A rendőr és a meglopott gazda utána. Az üldözésben azonban hamarosan részt vett az egész ueca közönsége is, míg a Mészáros uecában sikerült elfogni a tolvajt, aki már-már elmenekült üldözői elől.

Crisan a rendőr letartóztatta. Hatalmas tömeg gyült az elfogott tolvaj köré. Az ószer közönsége izgatottan káromolta a tolvajt. A rendőr félve attól, hogy az ueca népe meg akarja lincselni Crisan, a közelben lévő Török szijgyártó udvarába tuszkolta be. A rendőrt követte a megkárosított gazda is, aki az

ellopott zsákot közben felszedte az uton és pusztán a dolog érdekességétől hajtva, követte a Crisan üldöző tömeget. Amikor a rendőr az udvarra ért Crisanal.

az előrántotta bicskáját és bele akarta döfni a rendőrré.

A rendőr azonban elbánt a részeg emberrel. Torokragadta és a földre teperte Crisan és így tartotta, míg a közeli posztokról a rendőrök odaérkeztek.

Az ueca közönsége természetesen tanuja volt ennek a jelenetnek is és most a hangulat nem a tolvaj, hanem a rendőr ellen irányult. Amikor a rendőrök a III. kerületi rendőrségre vitték Crisan, hatalmas tömeg gyült már össze, amelyből éles kiáltások hangzottak el a rendőrök ellen. Mikor Crisan a rendőrségre vezették, olyan rosszulult környékete, hogy a rendőrkömiszár sükségesnek tartotta dr. Hossu városi főorvos kihívását. Az orvos megállapította, hogy Crisanak részegségén kívül semmi baja nincsen. Crisan azóta már ki is aludta részegségét és most várja, hogy az ügyészségre kísérjék, ahol hivatalos hatalomsértés és lopási kísérlet vádjával indul meg ellene az eljárás.

Ujabb kasszafurás történt Kolozsváron Nemzetközi rablóbanda garázdálkodik Kolozsváron

Az éjszaka folyamán betörték a görögkeleti püspökség pénztárába, onnan 50 ezer lej loptak el, de egy millió lej értékben értékpapírokat felejtettek ott — Egy spanyol vi lamosjegy a helyszínen

Cluj—Kolozsvár, december 4. (Az Új Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt a kolozsvári református püspöki hivatal pénztáránál kasszafurás történt, mely azonban a rablóknak nem hozott eredményt, mert véletlenül a kassza felső trezorját nyitották fel, ahol nem volt pénz. A rendőrség azóta is hiába nyomozza a kasszafurókat, akik munkájukat tekintve a legjobb szakemberek közül valók. Ma hajnalban aztán újabb szenzációs kasszafurást lepleztek le Kolozsváron, melynek a hetekkel ezelőtti történettel azonos módszerei arra engednek következtetni, hogy mindkét kasszafurás egy jól megszervezett banda rendszeres munkájának eredménye.

Ma reggel a kolozsvári görögkeleti püspökség pénztáránál az írodaszolgú megdöbbenve konstátálta, hogy a pénztár kasszáját az éjszaka folyamán felfeszítették. A szolgál azonnal értesítette a felfedezésről a hivatali tisztviselőt. Egy negyedóra mulva a rendőrség nyomozó osztálya részéről a püspöki hivatal Szentegyház ueca 36. sz.

alatti helyiségeiben megjelent Draghiev Aurel igazgató és néhány detektív, akik azonnal megkezdtek a helyszíni vizsgálatot. Megállapítást nyert, hogy a kasszafurók már az esti órákban elfoglalták helyeiket az épület udvarán és elrejtőztek az udvaron levő fillegóriában. Mikor a házban minden elcsendesült, a kasszafurók álkules segítségével behatoltak a hivatal helyiségeibe, ahol azonnal munkához láttak.

A belső helyiségben levő kassza oldalát előbb vésővel átütötték, majd egy ezt a célt szolgáló szerszámmal felhasították. A kasszának most is a felső trezorját nyitották fel és ugyanazon az oldalon, mint a református püspöki hivatalban elkövetett kasszafurás alkalmával. A kasszafurók a felső trezorban 50 ezer lej készpénzt találtak, amit magukkal vittek.

Ami meglepő azonban a rablók ugyanabban a rekeszben mintegy egymillió lej értéket képviselő értékpapírt és betétkönyvet is találtak, ezt azonban nem vitték magukkal. Feltehető-

hető, hogy az éj sötétjében a kasszafurók nem tudták kiolvasni az iratok tartalmát és visszatették őket a rekeszbe.

A rendőrség ezuttal is érdekes nyomokra akadt a helyszínen. Mint emlékeztetés, a református püspökségnél elkövetett kasszafurás alkalmával a kassza tűzbiztonságát védő por a földre szóródott és ebben egy 44-es férfiláb nyomát találták meg. Ezuttal érdekesebb adatokra bukkant a rendőrség. Az egyik íróasztalon egy pár gumikesztyűt felejtettek a kasszafurók, míg a kassza mellett a földön egy spanyol nyelven nyomtatott villamosjegy hevert.

A rendőrség a spanyol villamosjegyről arra következtet, hogy egy nemzetközi kasszafuróbanda működik Kolozsváron. A rendőrség ebben az irányban kezdi meg a nyomozást, bár feltehető, hogy a spanyol villamosjegy elhelyezése a kasszafurók trükkje volt, amellyel csak félre akarják vezetni a hatóságokat. A kasszafurás híre természetesen fokozottabb övintézkedések re inti a kolozsvári pénzületeket, a melyek el lehetnek készülve a kasszafuróbanda kirándulásaira.

Január 16-ra összehívták a Páneurópa-bizottság ülését. Genfből jelenlik: A Páneurópa-bizottság ülését január 16-ra összehívták. A bizottság Briand elnöklete alatt ül össze. A népszövetségi tanács januári ülészsaka 19-én kezdődik.

Megjelent a Haderech legujabb száma. Az erdélyi sómérok nivós folyóiratának legujabb száma is elarulja azt a gondot és alaposságot, amellyel ezt az immár ötödik évfolyamába lépő lapot a lelkes sómérok szerkesztik. A Haderech legujabb számát dr. Havas József hangulatos vezércikke vezeti be. Taut Abraham Bialikról, a negyvenéves írói jubileumát ünneplő költőről, Katz László „Frank mérnök csodálatos esete” címmel vidám regény közlését teszi meg, amelynek meséje a sómérok társadalmában játszódik le. Stark Naftali Ráb Eszterről, az Erec új költőnjéről ír tanulmányt, Rosenberger Arie pedig a galil összejövetelének fontosságára mutat rá. Ezenkívül számos cikk, ismeretűs, valamint héber rovat töltik be a sómérok lapját, amely érdekes képét adja a sómértársadalom szellemi kvalitásainak és törekvéseinek.

A ZSIDO HUMOR KINCSES HAZÁBOL!
Judische Schwanke (a legteljesebb zsidó vice és anekdotagyűjtemény) 150 lej
Die besten jüdischen Anekdoten 20 lej
Bloch: Der Prager Golem 90 lej
Kapható az ÚJ KELET könyvtostályában.

M. NEUMANN
SZERIA KÁBÁT
FÖTÉR 14
Kapható az ÚJ KELET könyvtostályában.

a bra

Galacra más férfiakat és

Bucuresti minceata jelen Galacban ujal felszállt a bra hajóskapitány kedni. A feny a rendőrség k vonultak a vón és folyton azt — Le a zs A város c iek a zsidó sajt egy kóser étter cipőkereskedés mal több pár c ügyész kérésér hogy visszama kat és nőket a és kilökték öke igyekezett a re kot is használj

Bucuresti— szerint a braile inscenáltak. A vonatot, inzul és a vonaton u kezett, amelyne ton utazott Com list, akik Stoia usuk támadt a Az Adeveru őket szállító von Campinán és a több utast inzul A zsidó par lache belügymia A belügyminisz tani. Ezzel szem fejezte ki a förl terrel.

A braile

Cluj—Kolozsvár. Kelet tudósítójától kongresszuson a nek mintegy 6— részt, akiknek haz lere várták. A vé ben az a hir terjed diákok tüntetésre kongresszisták gal nem is látszott oly diákokat szállító k nem szerdán, haner futott be a kolozsv kongresszisták 40— ródve, minden rend tak be a városba. A zsidóké resszuson

A brailai kongre osaknem teljes egész nek volt szentelve. szasan foglalkoztak séggel, a numerusz bi kiirtását és az ut vetelve. Horia But adást tartott a ro szabadkőműves páha az azon román kator melyiségek neveit, a ai a szabadkőműv szónok rámutatott a lista és antimilitaris nem kizárólag a sz nyok műve. Felhivta lázat, hogy harcölj resség ellen, amely emnek egy destrukt

Cátunean sebsége A gyűlés felfügge neanu kolozsvári eg ott a közégi szinh anca” címmel előa dásról egyik koloz egy emlékezett meg. an az összes kiseb gal engedékenység nét hirdette volna. A éert az Universul n etjük kivonatosan C or előadását, ame sztingval keresztén gek között. Cátuneanu professz tett az európai áll elmúlt század köz megállapítva, hogy e

Rendbontások jelzik a brailai kongresszusról hazatérő diákok utját

Galacra másodszer is ellátogatott egy diákcsoport, amely zsidó férfiakat és nőket inzultált — Súlyos incidens a bukarest—nagyváradai gyorson

Bucuresti—Bukarest, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Dimineata jelenti, hogy a brailai kongresszusról hazatérő diákok egy csoportja Galacban újabb zsidóellenes demonstrációt rendezett. Minthogy kétszáz diák felszállt a brailai kikötőben egy állami hajóra és azzal fenyegették meg a hajóskapitányt, hogy bedobják a Dunába, ha nem fog nekik engedelmessé válni. A fenyegetés hatása alatt a kapitány elvitte a diákokat Galacra. Itt a rendőrség képviselői várták a kongresszistákat a kikötőben. A diákok felvonultak a város központja felé vezető utcákon, antiszemita dalokat énekelve és folyton azt kiabálva:

— Le a zsidókkal!

A város centrumában, az Edelstein lapelárusító előtt tüntetést rendeztek a zsidó sajtó ellen, majd a Brasoveni utcába vonultak, ahol behatoltak egy kóser étterembe és véresre verték az étterem tulajdonosát. A Lunapark cigárkereskedés ablakait verték be ezután és a Dimineata szerint ez alkalommal több pár cipő tűnt el a kirakatból. Amarecu rendőrkezes és Lupascu ügyész kérésére a diákoknak ingyen villamost bocsátottak rendelkezésükre, hogy visszamenjenek a kikötőbe. A villamosok között találtak zsidó férfiakat és nőket a diákok botlival megverték. Néhány kereskedőt megpofoztak és kilökték őket a villamosból. A Dimineata megjegyzi, hogy a rendőrség igyekezett a rendet fenntartani, de nem volt utasítása arra, hogy erőszakkal is használjon.

Bucuresti—Bukarest, december 4. Az Adeverul és a Lupta jelentése szerint a brailai kongresszusról hazatérő diákok különböző botrányokat szándékoznak. A diákoknak egy csoportja elletpte a galac—bukaresti Rapid vonatot, inzultálva a zsidó kinevezés utasokat. A diákoknak egy csoportja és a vonaton utazó Stoianovici egyetemi tanár között éles konfliktus keletkezett, amelynek a rendőrség közbelépése vetett véget. Ugyanczen a vonaton utazott Constantin Sturdza, az Epoca szerkesztője, valamint egy repülőgép, akik Stoianovici védelmére keltek és akiknek ugyancsak éles konfliktusuk támadt a diákokkal.

Az Adeverul és a Lupta azt írják, hogy a diákok többször meghúzták az őket szállító vonatokat a vészféket. A bukaresti—nagyváradai gyorsvonalon Campinán és a szinajai állomáson hosszú ideig visszatartották, miközben több utast inzultáltak.

A zsidó parlamenteknek egy delegációja kereste fel ma délelőtt Mihailoche belügyminisztert, aki előtt tiltakoztak az antiszemita kilengések ellen. A belügyminiszter megígérte, hogy szigorú intézkedéseket fog foganatosítani. Ezzel szemben a Lupta úgy értesül, hogy Mironescu elégedetlenségét fejezte ki a történetek fölött és emiatt éles szóváltása volt a belügyminiszterrel.

A brailai kongresszus végakkordjai

Oluj—Koloszvár, december 4. (Az Uj Kelet tudósítójától). A brailai diákkongresszuson a kolozsvári egyetemnek mintegy 6—700 hallgatója vett részt, akiknek hazaérkezését szerda este várták. A város lakossága körében az a hír terjedt el, hogy a hazatérő diákok tüntetésre készülnek és ez a kongresszisták galaci kirándulása után nem is látszott oly valószínűtlennek. A diákokat szállító különvonat azonban nem szerezdán, hanem esütörtökön reggel futott be a kolozsvári pályaudvarra. A kongresszisták 40—50-es csoportokba verődve, minden rendbontás nélkül vonultak be a városba.

A zsidókérdés a brailai kongresszuson

A brailai kongresszus utolsó napja csaknem teljes egészében a zsidókérdésnek volt szentelve. A felszólalók hosszasan foglalkoztak a szabadkőművesekkel, a numerusz klauzusszal, az előbbi kiiktatását és az utóbbi bevezetését követelve. Horia Butucescu hosszas előadást tartott a romániai és külföldi szabadkőműves páholyokról és felsorolta azon román katonai és politikai személyiségek neveit, akik ugyancsak tagjai a szabadkőműves páholyoknak. A szónok rámutatott arra, hogy a pacifista és antimilitarista propaganda csak nem kizárólag a szabadkőműves páholyok műve. Felhívta a görögkeleti egyházakat, hogy harcoljon a szabadkőművesség ellen, amely a keresztény szellemnek egy destruktív szektája.

Cătuneanu a „kettőféle” kisebbségekről

A gyűlés felfüggesztése után Cătuneanu kolozsvári egyetemi tanár tartott a községgel színházban az „Idő panasza” címmel előadást. Erről az előadásról egyik kolozsvári lap társunk így emlékezett meg, mintha az általában az összes kisebbségekkel szemben való engedékenység és megértés szellemét hirdette volna. Az objektívítás kedvéért az Universul nyomán alább ismerjük kivonatolva Cătuneanu professzor előadását, amely igen alaposan, színtelven keresztyény és zsidó kisebbségek között.

Cătuneanu professzor visszaillesztette az európai államok fejlődésére elmúlt század közepétől napjainkig megállapítva, hogy ezen államok a na-

cionalizmuson épültek fel. Ezért az elvért vértett Európá 1859-től 1918 ószéig. Európában ma két ellentétes áramlat van: a konstruktív és nemzeti fasizmus, valamint a destruktív kommunizmus, amelynek alapját a békeszerződések lerombolása és a háboru középek. Cătuneanu professzor ezután áttért a máramarosi helyzet ismertetésére, ahol az állattenyésztésből élő parasztnak a zsidóktól kell legelőt bérelniök. A zsidók nem elégszenek meg azzal, hogy magukhoz ragadják az ország javait, hanem az állam vezetését is kezükbe akarják kaparintani és ez sikerült is nekik, mert a politikusok az ő rendelkezésükre állanak. Ha nem fogunk küzdeni ezen veszedelem ellen, a románság mint nemzet el fog pusztulni. A modernizmus, ateizmus, a szekták, a pornográfikus irodalom és a kozmopolitizmus mérgezik meg a nemzet lelkét. Egyesek azt állították, hogy az anti-

szemita liga gyűlöletet hirdet. Ez nem igaz. Mi világosságot akarunk teremteni. Mi különbséget teszünk a keresztény kisebbség között, amellyel meg tudjuk érteni magunkat és a zsidó kisebbség között, amely abban az évszázados almban él, hogy a többi nemzetek kivégzésével ragadja magához a hatalmat.

A keddi éjjel tartott gyűlésen felolvasták Károly király és Elena öfelsége köszöntő táviratait a hozzájuk intézett üdvözlésekre, majd Stelian Furgoiu szólt fel a szabadkőműves páholy kérdésében. Furgoiu kijelentette, hogy a zsidók és a szabadkőművesek elleni küzdelmet le kell már egyszer folytatni, mert az egyház csak így tehet majd eleget hivatásának.

Ilin Paul a beszarabiai diákok képviselője kijelentette, hogy nincs kifogása az ellen, ha Tighina megyében romániai zsidókat telepítenek le, de tiltakozik az ellen, hogy Ukrajnából menekült zsidókat telepítsenek meg ebben a megyében.

Andrei Jonescu hosszu beszédet tartott, amelyben feglközött az állampolgársági törvény módosításával is. Kéri a kormányt, ne kövesse el azt a hibát, hogy ismét megadja a lehetőséget az országba behatolt idegen elemeknek az állampolgárságok elnyerésére. Ez újabb

és fájdalmas reakcióra adna alkalmat. Ezután foglalkozott a nemzeti-paraszt-párti kormány és a zsidók választási kartelljével, majd kifejtette, hogy az idegen invázió Romániában 1829 óta tart.

Oresanu brailai polgármester, aki a kongresszus gyűlésein végig jelen volt, melegen gratulált a szónokoknak.

Ezer lej pénzbüntetés antiszemita broszura terjesztésért

Megirtuk, hogy a kongresszistáknak egy csoportja Galacra rándult ki, ahol zajos tüntetést rendeztek a zsidó járókelők és a zsidó üzletek kirakatai ellen. Ez alkalommal a diákok csoportokra oszolva, az Actiunea Romana és a Buletinul anti-judeo-mazonie legújabb számait osztották szét a városban. Chiser Eugen másodéves kolozsvári egyetemi hallgató két másik diákkal együtt a galaci igazságügyi palotában végezte a lapok szétosztását. A diákok bemettek Maeri vezető főügyész szobájába és az Universul szerint, Chiser Eugen kissé tiszteletlen magatartást tanusított a főügyessel szemben. Ez élesen megdorgálta a diákokat, majd hatóságsértésért eljárás alapján este félkilencor már meg is történt a tárgyalás. Trenchea bíró ezer lej pénzbüntetésre ítélte a diákokat, aki fellobozott az ítélet ellen.

Hamburgban véres ütközet volt a kommunisták és a rendőrök között

Breslau mellett négyszáz fegyveresen gyakorlókozó nemzeti szocialistát tartóztattak Leipzigban is tömegtüntetést rendeztek a kommunisták

Berlin, december 4. Hamburgban tegnap többszáz egyenruhás kommunista frontarcos tüntetett. Menetük végigvonult a legforgalmasabb utcákon, a szovjet köztársaságot éltetve. A rendőrök fel akarták oszlatni a tömeget, de ez nem sikerült. A vörös frontarcosok nekítámadtak a rendőröknek, többeket földre tepertek, meg rugdosták és véresre verték őket. Később megerősítések érkeztek a karhatalom segítségére s a kommunisták ekkor késekkel hadakoztak. Több súlyos sebesülés történt, amíg sikerült a rendbontókat szétkergetni.

Breslauri jelentés szerint a rendőrséget figyelmeztették, hogy a közeli Felsler földbirtokon a nemzeti szocialisták katonai gyakorlatot rendeznek.

A karhatalom kivonult és körül vette a birtokot. Négyszáz letartóztatást esz közöltek. Az őrizetbe vettek egész rendőrszállóalj fedezete alatt autókban szállították be a letartóztatási intézetekbe. Felsler házában házkutatást foganatosítottak s ennek során nagyszámu gépfegyvert, kézigranátot és municiót találtak. A földbirtokos azt vallja, hogy nem volt tudomása arról, hogy a nemzeti szocialisták katonai gyakorlatot fognak nála rendezni. Ő nem tett egyebet, minthogy szállást adott nekik. A vizsgálatot megindították.

München, december 4. A Luitpold-kávéházban összeütközések voltak nemzeti szocialisták és magyar zenészek között. A nemzeti szocialisták

ki akarták kergetni a magyar zenészeket azzal az indoklással, hogy a mostani nehéz munkanélküliségi helyzetben nincs szükség idegen zenészekre, amikor németek nem kapnak elhelyezkedést. A rendőrség több letartóztatást eszközölt.

Berlin, december 4. Leipzigban a kommunisták tömegtüntetést rendeztek és fel akartak vonulni a városháza elé. A tömeg megtámadta a kivonult karhatalmat, úgy, hogy a rendőrök kénytelenek voltak löfegyverüket használni. Nyolc életveszélyes sebesülés történt, amíg a tömeget sikerült szétkergetni.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉRE. HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Uj utakon

A Mizrahi ifjuság II. Erdélyrészi kongresszusa elé

Aki a zsidóság multját ismeri, tudja, hogy történetünk minden egyes korszakát két egymással szoros kapcsolatban álló mozzanat jellemzi: a tradicionális vallás és Erec Jiszrael. Tizennyolc évszázadnak szenvedéssel teli viszontagságai sem ingathatták meg e dualisztikus szent fogalmat. A megpróbáltatás nehéz napjaiban, amikor zsarnok uralkodók földönfutóvá és hazátlaná tették a zsidó népet, akkor is egy nyugalmassabb és szebb jövőbe helyezett remény tartotta vissza a zsidó népet az asszimiláció káros hatásaitól s e remény mindig Erec Jiszrael volt. Lankadatlan kitartással és erélyes tevékenységgel jutott el a zsidóság a jelenlegi korszakalkotó eredményhez, a Balfour-deklarációhoz, mely a jövőre nézve a legjobb reményekre jogosít. A kételkedés legkisebb árnyalata sem ingathat meg bennünket, látván Anglia megütközést keltő erőfeszítését a szomorú augusztusi események után. És nem ingathat meg bennünket hitünkben az általános felháborodást provokáló Fehér Könyv kibocsátása sem. Ne nézzünk el őseink rendíthetetlen kitartása fölött. Ne nézzünk el ama példátlan történelmi tények fölött, amikor vér- s könnytenger közepette harcolt a zsidóság a hatalmas elnyomóval s a védtelen Izrael győztes gladiátorként került ki a küzdelem mezéjéről. E multból merítsünk példát magunknak. E multból okuljunk s ment sük át a jövőbe azt, ami még menthető: a kitartást, a reményt!

Fájdalommal kell azonban tapasztalunk, hogy letűntek azon idők, midőn a hazáért való áldozatkészség volt a legjobb férfierény és amikor a kemény diszciplína sorakoztatta az egyént Cion szolgálatába. Gunyos mosolygás kísérte azt, aki eszméért lelkesül. Sokszor buzgalmas igyekezettel riasztják el a befolyásolható, de annál szorgalmasabb ifjakat a mozgalomban való részvételtől, ami miatt féltanypálya eszketen a munka. És sok helyen a kényszerítő táskor szempontjából mindazokkal a

körülmények hatása alatt, a Mizrahi ifjusági csoportok teljes passzivitásba kénytelenek visszavonulni.

Ennek a bomlasztó folyamatnak utját kell állanunk. És e reakciós állapot el-lensúlyozásának problémája a kongresszus egyik efontosabb pontja kell legyen. Rá kell eszméltetnünk a zsidó népet arra, hogy életünk nem merülhet ki áldatlan párharcokban, melyek két táborra — két ellenséges táborra — szakítják a zsidóságot és az égetően szükséges összhang teljes felbontására vezetnek.

Ezt a programot, amelyet én a kongresszus figyelmébe ajánlok, ne tekintsek a Mizrahi ifjuság részéről demarsznak, amely a helyzet kritikuss voltát talán jobban kiélezné. Nem! Ez a program nagymérvű közeledést és békejobbot jelent. Mert a fentvázolt terv olyan határozathozatalra bírná a kongresszust, amely lényegesen közelebb hozná egy korszakos cél megvalósítását: a zsidó ifjuság egységbe való tömörülését. És ne jöjjenek azok, akik magukat Charédim-oknak titulálják, azzal a hirdethet érvel, hogy „Die Mizrahi ist ein Religionslose Verein”. Mert ezeknek csak azt válaszolhatom, hogy nálunk is: tout comme, chez nous...

De ha el is zárkózik népünknek ez a rétege előlünk és eszméink elől, idővel — akarva, nem akarva — igazságunk hatása alá kényszerül!

Ami a szervezet belső munkáját illeti, mindenekelőtt az átszervezés szükségessége tartassék szem előtt. A reorganizációnak két előfeltétele van. Ki kell küszöbölni mindazt, ami a Mizrahi tárgyilagos szempontjából aggályos s be kell hozni azt az elemet, mely a szervezet jellegét megerősíti. Mert az ifjuság működése csak akkor lehet zavartalan és hatásos, ha annak keretében elvi szempontból megfelelő egyének vesznek részt. A szervezetet a minősítés és hatása szempontjából mindazokkal a

kellékekkel kell felruházni, melyeknek birtokában tökéletes Mizrahi organizációnak lesz tekinthető.

De ne feledjük, hogy valamely szervezet helyessége nemcsak attól függ, hogy milyen az összeállítás, minősítése, hanem attól is, hogy milyen a vezetőség tevékenysége s politikai iskolázottsága. Ezért a pozíciók betöltésére azokat alkalmazzák, akikben a hagyományos következtetés, a méltányossági érzék s a széleskörű helyismeret egyesüljön. És akik már máskor is érvényesültek politikai kérdések megoldásában. Szilárd meggyőződés, hogy az ilyenképpen átszervezett organizációban világos történetet elő az áldásos munka és

lehetővé válik a szent misszió teljesítése.

Minthogy pedig célunk és eszméink tudatos fejlődése szorosan összefügg szellemi életünkkel, ez irányban olyan intézménynek a létrehozása kívánatos, amely felszereli ifjainkat a szellem fegyverével: a tudományos ítélet gyakorlattal és tapintatos képességgel, a szív meggyőződéséből eredő vallásos érülettel és ragaszkodással, amellyel fenntarthatjuk a mult és jelen közötti összefüggést és előkészítjük a jövő útját.

Weisz Saje,

a nagyváradi Ceire Mizrahi alelnöke

Kétszázézer angol szövőgyári munkás lép sztrájkba a napokban

London, december 4. Az angol szövőiparban is sztrájk fenyeget, mert a munkaadók új követeléseket támasztottak a munkásokkal szemben. Azt akarják, hogy a jövőben a munkások több szövőgépet szolgáljanak ki a munkabérek

aránylagos felemelése mellett.

Lehet, hogy már a napokban kétszázézer szövőgyári munkás lép sztrájkba, mert a munkaadók újabb munkanélküliséget előidéző szándékait másként nem tudnák elhárítani.

Rejtelmes körülmények közt megszökött, revolvért fogott egy asszonyra, majd öngyilkos lett egy berlini gimnazista

Berlin, december 4. A német fővárost egy fiatal gimnazista, fantasztikus és titokzatos eltűnése és öngyilkossága tartja izgalomban. Rosenberg titkos tanácsos 14 éves fia, Hans Rosenberg néhány nappal ezelőtt eltűnt a szülői házból. Kedden este nyolc óra tájban Behrens tanár felsége, mikor hazatért zehlendorfi villájába, a bejáró előtti lépcsőn egy fiatalembert látott ülni. A hölgy közeledtére a fiatalember felugrott, revolvért fogott rá és azt kiáltotta: Fel a kézzel! Ezután egy lövést adott le, anélkül azonban, hogy Behrensét megsebesítette volna. Az asszony riad-

tan elszaladt, rendőrt hívott s mikor behatoltak a villába, az egyik földszinti szobában súlyos sebből vérző fiatal gyereket találtak, aki eszméletlenül bevert a földön. A fiatal fiu néhány perc múlva kiszendvedett és a zsebében talált irasokból megállapították, hogy az eltűnt Hans Rosenberggel azonos. A szerencsétlen gimnazista zsebében egy katonai ismétlőpisztolyt, egy riasztópisztolyt és egy céllövő játékpisztolyt találtak. Hogy mi birta rá az előkelő családból való fiut erre a rejtélyes öngyilkosságra, még nem sikerült megállapítani.

A báró Groedel-cég máramarosi vállalatának tisztviselői kara és munkássága fájdalommal megtört szívvel jelentik, hogy hön szeretett főnökük

BÁRÓ GROEDEL HERMANN

a máramarosi faipar megteremtője, tisztviselőinek és munkásainak atyai jótévője, aki a hosszú évek során a famunkások és tisztviselők ezreinek adott munkát és kenyeret, november 28-án Budapesten áldásos és munkás életének 73-ik évében elhunyt.

Halálát gyermeki szívvel siratják tisztviselői és munkásai, akiknek mindig atyai pártfogójuk volt.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni!

H
Uj Kelet
bársági
Fűszerkes
Telelés szer
Bukar
Hátszegi
Btkelnek utá
megjelöl

— Folyik a bankbotrány tik: Az Oust esolatban a p ság permanen káját. Több po

— Onegh Sa gi szervezetek pénteken este Ferdinand 52. násteremben adást „Egyéni gyelem” címen

— Izgalmas rosában. Prág betörőhajsza f nak kellős köze alatt lévő mun törni és az Munkáspénztár törni. A munk felesége hajnali ugatásra lett fi tett az abakon, nus alak jár az lármázta a háza töröket, akik a de itt is csakh mire azok továb az egyik betörő kiszakította ma társával együtt helyén revolvert ket a betörök n tak hátra. Ebb betörök rablótá rendőrség megir

Fél

— Megőrült a agyonlőtte testvéből jelentik: Frie testvére és Földnak meggyilkolá házra itéltek, he meggyőzintezb netei kezdtek m az orvosok megá lander Manassé ezért nem küldik nem véglegesen a helyezik el.

— Hubay bete halasztották a H versenyt. A Mag ga az este távira nőtől, hogy beteg nyét kénytelen n jegyek árát az H dese visszafizeti. cia visszatérítése adására cseréli b

— A Korurnk Dienes László és sében megjelenő ma vezetőhelyen tő termelési krízis foglalkozik Méra vábbaiban Baláz a film, Doktor S a bünbeesés leget mán: A parasztn Gábor: A mai ero arevonalai, stb. nyokat. A szépiro Andras, Ernst Gl kell kiemelnünk. többen a modern lizmus viszonyár turkrónika, Sem rovatokban huszo az olvasó Hort D Vajda Sándor, B tosi Sándor, Peéry Silbermann Jenő, ve Miklós stb., st előfizetési ára eg 460, negyedévre 2 mot ingyen küld tala Cluj-Kolozsva

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bányászati szidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Feladószerkesztő: Jámbor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Állományát csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Folyik a kihallgatás az Oustrie-féle bankbotrány ügyében. Párizsból jelentik: Az Oustrie-botrány ügyével kapcsolatban a parlamenti vizsgáló bizottság permanens üléseken folytatja munkáját. Több politikust már kihallgattak.

— **Onegh Sabbath.** A Mizrahi ifjúsági szervezetek Onegh Sabbathján ma, pénteken este 8 órakor a Calea Regele Ferdinand 52. szám alatti hitközségi tanácsteremben Klein Eliahu tart előadást „Egyéni és kollektív cionista fejelem” címen.

— **Izgalmas betörőhajsza Prága belvárosában.** Prágából jelentik: Izgalmas betörőhajsza folyt le Prága belvárosának kellős közepén. A Hybernská 7. sz. alatt lévő munkásterthonba akartak betörni és az ott elhelyezett Általános Munkáspénztár kasszáját akarták feltörni. A munkás-otthon vendéglősenek felesége hajnali 4 óra tájban erős kutya ugatásra lett figyelmes s mikor kitekin tett az abakon, észrevette, hogy két gyanús alak jár az udvaron. Csakhamar föl lármázta a házat, üldözőbe vették a betörőket, akik a kertben akartak elbujni, de itt is csakhamar megtalálták őket, mire azok tovább menekültek. Végül is az egyik betörőt sikerült elfogni, de ez kiszakította magát üldözője karjaiból s társával együtt eltűnt. A betörés színhelyén revolvéroket is találtak, amelyeket a betörők menekülés közben hagytak hátra. Ebből nyilvánvaló, hogy a betörők rablóátadásra készültek. A rendőrség megindította a nyomozást.

Meglepetésszerűen alakult meg az új osztrák kormány

Ender lett a kancellár, Schober az alkancellár és külügyminiszter, a Heimwehr kibukott a kormányból

Bécs, december 4. Az osztrák belpolitika újabb meglepetéssel szolgált. Hivatalnok-kormány alakítása szükségtelemmé vált, mert dr. Endernek mégis sikerült megalakítania kormányát. A szövetségi elnök elé terjesztett kormánylistán 5 keresztönyszocialista, 2 Schober-blokkbeli és 2 hivatalnok miniszter van. Kancellár Ender, külügyminiszter és helyettes kancellár Schober, hadügyminiszter Vaugoin, belügyminiszter Winkler, igazságügyminiszter Schürff, földművelésügyi miniszter Thaler, közoktatásügyi miniszter Cermak, pénzügyminiszter Juch.

Bécs, december 4. Ender kormánya ma délután bemutatkozik a nemzeti tanácsban. A nemzeti tanács elnöki tiszte tekintetében még mindig nehézségek vannak. A Schober-blokk eddig

nem nyilatkozott hajlandónak arra, hogy a keresztényszocialisták elnökjelöltjére, Ramekre adja szavazatát.

Politikai körökben elterjedt hírek szerint kilátás van Schoberék szavazatainak megszerzésére. A szociáldemokratáknak ez esetben be kell érniük azzal a félsikerrel, hogy a Heimathlokk még sem került be a kormányba.

A politikai feszültség nagyjában levezetettnek tekinthető. Az Ender-kormány 165 szavazat közül 85 biztos szavazata van.

Genf, december 4. A Journal de Geneve értesülése szerint Juch osztrák pénzügyminiszter kitűnő párizsi összeköttetései révén már a közeljövőben megkísérli az osztrák nemzetközi kölcsön második részletének elhelyezését.

— **Összehívták a lengyel szenátust.** Londonból jelentik: Varsói jelentés szerint Moszcizki köztársasági elnök a lengyel szenátust és a felsősziléziai tartománygyűlést december 9-re téli új ülés szakra hívta össze.

— **Tevfik Rüzsi bej elutazott Szófiából.** Londonból jelentik: Szófiából jelentés közli, hogy Tevfik Rüzsi bej török külügyminiszter tegnap este elhagyta a bolgár fővárost, Bucszutatására a páyudvaron megjelent a király képviselője is, továbbá Burow bolgár külügyminiszter, minisztériuma főhivatalnokaival.

— **A Zsidó Nőegylet tisztelettel felkéri tagjait,** hogy kinőtt gyermekruhákat, cipőket stb. juttassanak a Napköziotthonba (Calea Victoriei 85. sz.) lévő gyermek téli felruházására. Ertesítés esetén a holmikat elhozzatjuk.

— **Öt évre teljesen betiltják a bevándorlást Amerikába.** Washingtonból jelentik: A törvényhozás elé beterjesztettek egy javaslatot, amely a bevándorlást öt évre teljesen betiltja.

— **Rockefeller 1 millió dollárt adott a munkanélküli segélyakció céljaira.** New Yorkból jelentik: Rockefeller az amerikai munkanélküli segélyakció céljaira egymillió dollárt adományozott.

NAPRÓL-NAPRA

Lalouette francia pilóta és társa, akik eljutottak Le Bourgetől Indokínába, az ellenkező irányban is levegőben teszik meg az utat. A pilóták Kalkuttából Allahabaddban történt köz benseő leszállással tegnap megérkeztek az északnyugatindiai Karachiba.

Az olasz politikai rendőrség a fővárosban és a vidéki városokban több titkos szervezetet leplezett le. Két titkos szervezet egymással összeköttetésben állott és ezek tagjai a Marcia sua Róma évfordulóján meg akarták kísérelni a kormány eltávolítását és a hatalom átvételét. 24 letartóztatott, köztük két nő, ma már át is adták az államvédelmi törvényszéknek. A lapok értesülése szerint Közép-Olaszországban kimondottan kommunista sejtiszervezetet sikerült leleplezni. Több száz letartóztatással kell számolni.

A Press Association berlini távirata szerint a birodalmi kormány a külföldre menekült német tőke visszaarámlásának elősegítésére általános adóamnesztiát fog proklamálni.

Eckener dr. ma részt vett az R. 101 katasztrófája okainak felderítésére hivatott vizsgáló bizottság ülésén. A bizottsági elnök üdvözölte Eckener és annak a reményének adott kifejezést, hogy az akták áttanulmányozása után a bizottság elé terjesztendő szakvéleménye hozzá fog járulni a szerencsétlenség okainak tisztázásához. Eckener holnap előterjeszti szakvéleményét.

A KÖNYVPIAC UJDONSÁGAI AL LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYBAN.

Félig ingyen

veheti a legjobb minőségű árut

Czillérnél

Piata Unirii 14 míg a végkiárúsítás tart

— **Megőrült a fegyházban a diák,** aki agyonlőtte testvérét és barátját. Berlinből jelentik: Friedlander Manassét, akit testvére és Földes Tibor nevű barátjának meggyilkolása miatt hat évi fegyházra ítélték, hetek óta figyelik az elmegyógyintézetben, mivel elmebaj tünetei kezdtek mutatkozni rajta. Most az orvosok megállapították, hogy Friedlander Manassé közveszélyes örült s ezért nem küldik vissza a fegyházba, hanem véglegesen az elmegyógyintézetben helyezik el.

— **Hubay betegsége miatt márciusra halasztották a Hubay-Dohnányi hangversenyt.** A Magyar Színház igazgatósága az este táviratot kapott Hubay Jenőtől, hogy betegsége miatt hangversenyét kénytelen márciusra halasztani. A jegyek árát az Ellenzék könyvkereskedése visszafizeti, vagy pedig a differencia visszatérítése mellett a Csodabár előadására cseréli be.

— **A Korunk decemberi száma.** A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk decemberi száma vezetőhelyen a világszerte nyomászott termelési krízis okaival és tüneteivel foglalkozik Méray Pál tollából. A továbbiakban Balázs Béla: A kispolgár és a film, Doktor Sándor: Az aranykor és a bünbeesés legendája, Brogyányi Kálmán: A parasztművészet kérdése, Gaál Gábor: A mai erdélyi magyar irodalom arevonala, stb. címen irnak tanulmányokat. A szépirodalmi részből Szilágyi András, Ernst Glaeser és mások írásait kell kiemelni. A Disputa rovatban többen a modern pszichológia és a szocializmus viszonyáról értekeznek. A Kulturkrónika, Szemle és Folyóiratszemle rovatokban huszonöt kisebb cikket vesz az olvasó Hort Dezső, Kálmán József, Vajda Sándor, Balogh István, Harasztosi Sándor, Peéry Rezső, Fábry Zoltán, Silbermann Jenő, Bolyai Zoltán, Medve Miklós stb., stb. tollából. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lej. Mutatványszámot ingyen küld a Korunk kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, Str. Regalá 16.

— **Gyerekfej az alagutban.** Bécsből jelentik: Tegnap délután a saizburg-villachi vonalon az obervellachi alagutban papírba csomagolt, levágott gyermekfejet találtak, ma a semmeringi alagutban felelték a kis áldozat testét is. A gyermek 2-4 éves lehetett. A gyilkosság ügyében a hatóságok nagy apparátussal nyomoznak. A gyilkos két vonalon végigutazott s áldozatát kidobta a vonatból.

— **Olaszországban börtönbe vetik az árdragító kereskedőt.** Rómából jelentik: Az olasz hatóságok mindenre készek, hogy minden erőve letörjék a drágaságot. Mindazokat a kereskedőket, akik az árleszállító rendelkezéseknek nem engedelmeskednek, börtönbe vetik és becsukják üzletüket.

— **Mint a gyermek a Mikulásnak,** úgy örül mindenki a friss Garabonciásnak. Tizennégy oldalas legújabb száma is csak 8 lej s már a címkéje is mindenképpen mosolyra derít. Előfizetése egész évre 200, félévre 100 lej, miből 10 százelek a borsai tűzkárosultaké. Kiadóhivatal Cluj, Str. Saguna 8.

— **BENEDEK MARCELL ELŐADAST TART AZ UNITARIUS-KOLLEGIUMBAN.** Az unitárius-kollégiumban péntek este félkilenc órai kezdettel Benedek Marcell előadást tart „Világnézet és irodalom” címmel. Belépés díjtan, rendezési költségekre szives adományokat elfogad a Székely Társaság ifjúsági bizottsága.

A budapesti katonai lóttápanama november 13-tól zárt főtárgyaláson lefolytatott bünperében a honvédtörvényszék ítéletet mondott a per katonai vádlottai felett. Csalás büntetésében bünösöknek deklarálta az összes a perben szereplő élelmezési intendáns-tiszteket és ezért valamennyi kitüntetésüktől való megfosztásra, nyugdíjárándóságuk megvonására és szabad ságvészítés büntetésre ítélte. A vádlottak közül ötövi súlyos börtönt kapott Hajmi Antal, két év és két hónapot Takács Lajos, egy évet Metz Géza, tíz hónapot Röschel József és egy hónapot Schaffhus Endre.

Bologna közelében egy dinamitratár felrobbant és a levegőbe repült. A katasztrófának hét halottja és huszonegy sebesültje van. Nagy körzetben minden elpusztult.

— **Benes lesz az általános leszerelési bizottság enőke?** Genfből jelentik: Benes ma elutazott Genfből. Diplomáciai körökben az a hír járja, hogy a cseh-szlovák külügyminiszter lesz az általános leszerelési konferencia elnöke.

— **RÖPIRATOSZTOGATÁS ÉS KOMMUNISTA LETARTÓZTATÁS KOLOZSVÁRON.** A külvárosokban ma hajnalban újabb nagyobb számú kommunista röpiratot találtak a rendőrség emberei. A röpiratokat a patauceai részeken és a vasut körül huzódó külvárosi uecákban szórták szét. A sziguranca azonnal erélyes nyomozást indított meg a röpiratok szétosztóinak kézrekerítésére. Az esti órákig több előállítás történt. Az előállítottak közül letartóztatták Csiky cipészegédet.

Hirdessen az Uj Keletben

Nevezetes dátum, határkö, sorsfordulópont minden ember életében

MÁR CSAK

16

nap van december 21-ig

Nyeremények kifizetője: **ALBINA BANK**

A kolozsvári mentők készpénz-sorsjátékának húzási napjáig!

100 leivel 3,450.000 lejre játszik

1,000.000

Sorsolási eredményről hirtápi és hivatalos nyereményjegyzék

Főnyeremény:

Lei készpénzben

Sorsjegyek az ország minden városában kaphatók: Bankokban, piaci árusoknál, tőzsdékben, fodrász- és más üzletek helyiségekben, ügynököknél stb. **Sorsjegyek rendelhetők:** 117 lej előzetes beküldése ellenében: **Központi sorsjegyiroda Cluj-Kolozsvár, Str. Memorandului 16. szám. — Telefon: 833. sz.**

